

До 100-річчя з дня заснування кафедри педіатрії №1 Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика (м. Київ)

Восени 2018 р. медична спільнота України відзначатиме славетний ювілей – 100-річчя з дня заснування Клінічного інституту для удосконалення лікарів – нині Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика. Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика є одним із перших навчальних і наукових закладів України, заснованих у період становлення української державності (1917–1919), в часи відродження української освіти, науки і культури. Академія стала наступницею Клінічного інституту для удосконалення лікарів, створеного в серпні 1918 р. за ініціативи професійної Співки київських лікарів, як перший і новий для України тип закладу вищої освіти.

У травні 1919 р. Клінічний інститут, як власність Співки лікарів, був націоналізований і підпорядкований Народному комісаріату охорони здоров'я України. У 1921 р. управління інститутом перейшло до Народного комісаріату освіти України, зокрема до Київського губернського відділу професійної освіти, а безпосереднє керівництво здійснювалось виборним правлінням та радою інституту. У 1922 р. було запроваджено принцип призначення керівників на засадах єдиноначальності (перший директор – професор М.А. Левитський).

На цей період припадає і відкриття перших кафедр – офтальмології (1918 р., професор М.А. Левитський) і педіатрії (1918 р., професор

У жовтні 2018 року виповнюється 100 років Національній медичній академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика. Сучасний адміністративний корпус академії

Є.Л. Скловський і професор О.З. Лазарев). За таких умов 100 років тому Клінічний інститут став у витоків системи післядипломної підготовки лікарів в Україні.

Уже з перших днів створення Інституту удосконалення лікарів у ньому були організовані дві педіатричні кафедри: кафедра охорони дитинства, яку очолив один з ініціаторів організації інституту професор Скловський Євген Львович, і кафедра хвороб дітей старшого віку, керівником якої став професор Лазарев Олександр Захарович, який теж брав безпосередню участь у створенні інституту. Саме ці дві кафедри і стали «колыскою» для теперішньої кафедри педіатрії №1, а перші її завідувачі – організаторами і педагогами, які розробили основні засади післядипломної підготовки педіатрів України.

Професор Скловський Євген Львович після закінчення медичного факультету Київського університету Святого Володимира працював земським лікарем (1892–1896), згодом – співробітником Київського університету Святого Володимира. У 1906 р. він організував у Києві першу в Україні Консультацію для новонароджених, а у 1911 р. – перші дитячі ясла. У 1918–1920 рр. Євген Львович керував відділом охорони материнства та дитинства Київського окружного відділу охорони здоров'я. Напрямами його наукової діяльності були туберкульоз у дітей, дифтерія та інші

Професор Є. Л. Скловський — завідувач кафедри охорони дитинства з 1918 року по 1930 рік

Головний корпус лікарні Інституту охорони материнства і дитинства на 50 ліжок, де з 1929 р. знаходилися обидві педіатричні кафедри, а після їх об'єднання у 1930 р. до 1988 р. (59 років) працювала кафедра педіатрії №1

Той же головний корпус лікарні у наш час, в якому зараз знаходиться Науково-практичний центр дитячої кардіології та кардіохірургії МОЗ України

дитячі захворювання, боротьба з дитячою смертністю тощо. Євген Львович був одним із засновників і фундаторів не тільки Київського інституту удосконалення лікарів, але й дитячих лікувально-профілактичних закладів м. Києва, громадського руху «Крапля молока» на користь бідного населення м. Києва.

Працюючи у складі Київського інституту удосконалення лікарів, педіатричні кафедри посідали провідне місце в теоретичній, практичній і науковій підготовці дитячих лікарів України, а потім і всього Радянського Союзу, адже цей навчальний заклад за часом організації був другим після Ленінградського інституту удосконалення лікарів у системі післядипломної підготовки лікарів, а тому є одним з найстарших вищих навчальних закладів подібного рівня на теренах України та колишнього СРСР.

У перші роки існування кафедри заняття з лікарями проводились у вигляді амбулаторних прийомів дітей у поліклініці та клінічних обходів у дитячій лікарні. З 1924 р. в учбовий процес було включено систематичний курс

викладання усіх питань, пов'язаних зі здоров'ям дітей.

Після організації у 1929 р. у Києві Інституту охорони материнства і дитинства («ОХМАТДИТ») обидві кафедри були розміщені на клінічній базі цього інституту, яка розташувалася по вулиці Героїв стратосфери (нині — вулиця В'ячеслава Чорновола, де кафедра знаходиться й досі).

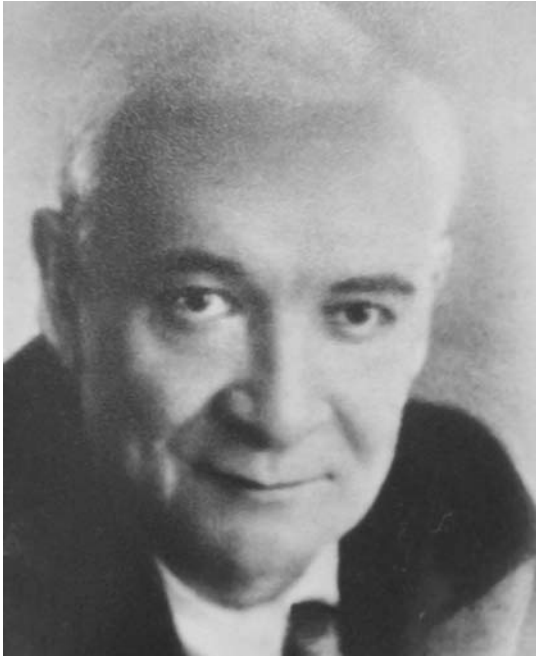
У 1930 р. по смерті професора Є.Л. Скловського обидві педіатричні кафедри було об'єднано в кафедру дитячих хвороб, яка в подальшому і стала кафедрою педіатрії №1. Отже, через рік, у березні 2019 р., виповниться 90 років роботи кафедри на базі лікарні, яка за довгий період свого існування мала різні назви і підпорядкування і лише у 1957 р. була реорганізована у власне дитячий лікувальний заклад під назвою «Дитяча спеціалізована клінічна лікарня м. Києва», а у 1996 р. перетворена і перейменована в Українську дитячу спеціалізовану лікарню «ОХМАТДИТ». У 2008 р. закладу присвоєно почесний статус Національної лікарні.

Будинок амбулаторії для чорноробів (1902 р.), де зараз знаходиться управління базової клініки - Національної дитячої спеціалізованої лікарні "ОХМАТДИТ"

Колишня амбулаторія для чорноробів, де в наш час знаходиться адміністрація Національної дитячої спеціалізованої лікарні "ОХМАТДИТ"

Професор О. З. Лазарев — завідувач кафедри хвороб дітей старшого віку з 1918 по 1930 рр. Завідувач об'єднаної кафедри дитячих хвороб з 1930 по 1951 рр. Заслужений діяч науки УРСР

З 1930 р. по 1951 р. об'єднаною кафедрою керував заслужений діяч науки України професор О.З. Лазарев. У 1893 р. він закінчив медичний факультет Київського університету Святого Володимира з почесним званням «Лекаря с отличием». У 1936 р. йому присуджено ступінь доктора медичних наук без захисту дисертації. Як лікар і вчений Олександр Захарович сформувався у київській школі терапевтів і педіатрів, якій завжди було притаманне прагнення до фундаментальних досліджень проблем клінічної медицини, до розробки та удосконалення методів обстеження хворих. Він був засновником (1900) і секретарем, а з 1922 р. — головою Київського товариства дитячих лікарів. Він є автором першої в Україні монографії з проблем туберкульозу дитячого віку. Під керівництвом професора Лазарева виконано понад 200 наукових робіт і видано 7 збірників наукових праць, він є автором понад 30 наукових праць, присвячених різним питанням патології дитинства, які відображають його енциклопедичну освіченість, філософський склад мислення, талант лікаря і педагога. У ті часи основними науковими інтересами кафедри були проблеми захворювань органів дихання у дітей, питання вигодовування дітей та різноманітної інфекційної патології тощо. Основні наукові напрями Олександра Захаровича: проблеми грудного і штучного вигодовування дітей, кишкові інфекції, дитяча

фтизіатрія. Він був головою комісії з лікувально-профілактичної допомоги Народного комісаріату охорони здоров'я УРСР, членом редколегії журналу «Педіатрія, акушерство та гінекологія». Професор Лазарев О.З. нагороджений медаллю «За доблестний труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.», значком «Відмінник охорони здоров'я». Учасник російсько-японської війни та Першої світової війни.

З перших днів війни викладачі кафедри були мобілізовані в діючу армію, на фронтах якої у 1941 р. загинули викладачі кафедри Т.Є. Скловський (син професора Є.Л. Скловського) та І.А. Рейдерман. У військових госпіталях працювала Олена Миколаївна Хохол, тоді доцент, а потім — член-кореспондент АМН СРСР, завідувач кафедри педіатрії (нині — кафедра педіатрії №4, завідувач — академік НАМН України, професор В.Г. Майданник) Київського медичного інституту імені О.О. Богомольця. Із викладачів повоєнного складу кафедри війну пройшли лікарями асистенти Р.Г. Вороніна та Л.О. Демченко, підлітком допомагала у роботі польового госпіталю майбутній доцент кафедри Г.О. Мальченко.

Робота кафедри була поновлена в березні 1944 року на тій самій базі — в Інституті «ОХМАТДИТ»

У період з 1951 по 1972 рік кафедру очолював учень професорів Є.Л. Скловського та О.З. Лазарева доцент Давид Лазарович Сігалов. Д.Л. Сігалов — відомий педіатр України, кандидат медичних наук, закінчив медичний факультет Київського університету Святого Володимира. Після 3-ого курсу навчання був

Доцент Д. Л. Сігалов — завідувач кафедри педіатрії № 1

разом з однокурсником Михайлом Булгаковим скерований в якості «зауряд-лікаря» на фронті Першої світової війни (був у Румунії), де захворів на кавернозний туберкульоз легень. У 1944 р., в евакуації, захистив кандидатську дисертацію за темою: «Пневмонії у дітей раннього віку», яка, на думку опонентів роботи, відповідала докторському ступеню, проте офіційного клопотання про присудження ступеня доктора медичних наук, на жаль, не було.

Д.Л. Сігалов працював на кафедрі педіатрії №1 впродовж 60 років, спочатку асистентом, а потім доцентом. За цей час підготував декілька поколінь клінічних ординаторів і практичних лікарів, сприяв становленню професійної і наукової майстерності багатьох провідних вчених і педагогів України: академіка АМН України, СРСР і РАМН, професора О.М. Лук'янової, професорів В.Г. Балабан, Л.Д. Штейнберг, Е.І. Фридман, М.Е. Сухаревої, Л.Е. Зельдич, Е.І. Кошель-Плескунової, А.М. Хвуль, А.А. Андрущук, Ю.М. Вітебського, О.Л. Переладової, Г.М. Тебенчук, М.В. Бондар та інших, які очолили кафедри педіатрії у різних медичних закладах вищої освіти України. І тому кафедру педіатрії №1 по праву можна вважати «історичною колицкою» української педіатричної клінічної школи.

Д.Л. Сігалова вирізняли висока педагогічна майстерність і видатний дар клініциста. Його по праву можна вважати одним із засновників української педіатричної клінічної школи. Світогляд та професійні інтереси Д.Л. Сігалова були дуже широкими: особливості клініки, діагностики і лікування захворювань органів дихання у дітей раннього віку та новонароджених, проблеми туберкульозу, питання терапії туберкульозного менінгіту, хронічних отитів. Давид Лазарович є автором 91 наукової праці. Під його керівництвом було захищено 14 кандидатських дисертацій.

Давид Лазарович був багатогранною натурою. Його другою, але не менш яскравою пристрастю, було мистецтво. Протягом багатьох років він збирав картини відомих художників і створив одну з найбільших приватних колекцій в Україні. До неї входили полотна таких яскравих і відомих художників, як М.О. Врубель, К.О. Коровін, О.М. Бенуа, Р.Р. Фальк, З.Є. Серебрякова, Б.М. Кустодієв, М.К. Реріх. Щочетверга квартира, де мешкав Д.Л. Сігалов, відкривала двері усім, хто бажав оглянути колекцію, а сам господар виступав у ролі екскурсовода. Наприкінці свого життя Д.Л. Сігалов

подарував свою багату колекцію (понад 400 полотен) Музею російського мистецтва у м. Києві.

Вшановуючи світлу пам'ять Д.Л. Сігалова, 3 лютого 1998 року, в день його народження, на будинку клініки, де він працював впродовж 60 років, була відкрита меморіальна дошка.

З 1972 по 1987 р. кафедру очолювала професор Маргарита Вартанівна Бондар, вихованка наукової і клінічної школи професорів О.З. Лазарева і Д.Л. Сігалова. Вона закінчила Київський медичний інститут у 1947 році. У 1964 р. захистила докторську дисертацію за темою: «Клініка, діагностика та лікування гемолітичної хвороби новонароджених». Головними напрямками її наукової діяльності були неонатологія (гемолітична хвороба новонароджених, патологія печінки й жовчовивідних шляхів у новонароджених), захворювання жовчовивідних шляхів у дітей старшого віку, дитяча ревматологія (дифузні захворювання сполучної тканини у дітей). Професор М.В. Бондар є однією із засновниць наукової неонатологічної школи в Україні. Вона стояла у витоків створення неонатологічної служби нашої країни, за її пропозиції була організована перша в Україні кафедра неонатології.

Професор М.В. Бондар відзначалася високою педагогічною майстерністю. Оригінальність, індивідуальність клінічної думки формувала у її учнів клінічне мислення, серед яких відомі вчені — професори О.Р. Костенко, І.П. Баранова (м. Пенза, РФ), С.П. Катоніна, що очолила створену у НМАПО імені П.Л. Шупика кафедру неонатології. Під керівництвом Маргарити Вартанівни захищено 2 докторські і 12 канди-

Професор М. В. Бондар — завідувач кафедри педіатрії № 1 з 1973 по 1987 рр.

Професор О. Л. Ласиця — завідувач кафедри педіатрії № 1 з 1987 по 2006 рр. Заслужений діяч науки і техніки України

даських дисертацій. Вона є автором понад 80 наукових праць. Серед них відомі монографії «Гемолитическая болезнь плода и новорожденного», «Организация ухода за ребенком первого года жизни», «Фармакотерапия в педиатрии», «Лечение болезней новорожденных». Людяність, вишукана інтелігентність, розмаїття інтересів, як в різних галузях медицини, так і в питаннях літератури та мистецтва, сучасний погляд на життя притягував до неї людей будь-якого віку.

З 1987 по 2006 р. кафедру педіатрії №1 очолювала заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор Ольга Ларіонівна Ласиця — вихованка наукової школи члена-кореспондента АМН СРСР, професора О.М. Хохол і члена-кореспондента АМН СРСР та України, професора В.М. Сидельнікова. У 1961 р. О.Л. Ласиця закінчила з відзнакою Одеський медичний інститут. У 1982 р. захистила докторську дисертацію за темою «Клініко-імунологічні особливості астматичного бронхіту у дітей».

Науковим напрямком професора О.Л. Ласиці впродовж багатьох років були дитяча пульмонологія та алергологія. Як головний дитячий алерголог МОЗ України, впродовж понад 17 років Ольга Ларіонівна докладала великих зусиль до організації та розвитку дитячої алергологічної служби в Україні. Брала активну участь у розробці положень і наказів, згідно з якими у 1992 р. було запроваджено лікарську спеціальність «Дитяча алергологія». Підготовка спеціалістів даного профілю в Україні

здійснюється на кафедрі педіатрії №1. Під керівництвом професора О.Л. Ласиці створені навчальні плани та програми для циклів спеціалізації та передатестаційних циклів з фаху «Дитяча алергологія», банк комп'ютерних тестових завдань з цієї спеціальності, а також перші протоколи лікування алергічних захворювань у дітей, які затверджені МОЗ України.

Професор О.Л. Ласиця — автор понад 360 наукових праць, 11 монографій, які присвячені актуальним проблемам педіатрії, зокрема алергічним захворюванням у дітей, серед яких «Диатезы у детей», «Внешняя среда и аллергические заболевания у детей», «Родителям о ребенке первого года жизни», «Бронхиальная астма у детей», а також навчальні посібники «Сучасна антибіотикотерапія захворювань дитячого віку», «Діагностика, лікування і профілактика бронхіальної астми у дітей». Одними з останніх робіт Ольги Ларіонівни були навчальні посібники «Алергологія дитячого віку» і «Бронхиальная астма в практике семейного врача». Професор О.Л. Ласиця є співавтором першого в Україні видання «Енциклопедії дитинства».

Наукові розробки професора О.Л. Ласиці отримали широке визнання за кордоном. Ольга Ларіонівна неодноразово брала участь у роботі щорічних конгресів Європейського респіраторного товариства та Європейської академії алергології та клінічної імунології (Барселона, Стокгольм, Берлін, Будапешт, Родос-Хелас). Вона завжди наполегливо впроваджувала нові досягнення світової і вітчизняної науки в лікарську практику. Їй була притаманна висока творча наснага, розуміння сьогодення, що приваблювало людей, особливо молодь. Під її керівництвом захищено 12 кандидатських і 3 докторські дисертаційні роботи (професори Л.В. Беш, С.М. Недельська та О.М. Охотнікова).

Ольга Ларіонівна була всебічно обдарованою, інтелігентною, цілеспрямованою і наполегливою людиною. Блискучий дар керівника-організатора, людини з широким світоглядом об'єднували навколо неї колектив однодумців, даючи змогу кожному реалізувати свою творчу особистість.

З 2006 р. кафедру очолює доктор медичних наук, професор Олена Миколаївна Охотнікова — учениця та послідовниця професорів Д.Л. Сігалова, М.В. Бондар та О.Л. Ласиці. Закінчила з відзнакою Київський медичний інститут імені О.О. Богомольця у 1974 році. У 2005 р. захистила докторську дисертацію за темою

«Профілактика і рання діагностика бронхіальної астми у дітей». Вихованка кафедри педіатрії №1 — пройшла шлях від старшого лаборанта, асистента, доцента до професора і завідувача кафедри. Вихованка також і базової клініки кафедри педіатрії №1 — Дитячої спеціалізованої клінічної лікарні №14 м. Києва (нині — НДСЛ «ОХМАТДИТ»), де проходила інтернатуру, а потім працювала ординатором різних соматичних відділень.

Професор О.М. Охотнікова є автором понад 580 наукових праць, більшість з яких — статті з високим індексом цитування, у провідних профільних журналах, у тому числі у науково-метричних виданнях, а саме 1 монографія, 23 навчальні посібники, 5 методичних рекомендацій, 2 патенти. Серед них навчальні посібники з різних напрямів педіатрії: «Комплексное лечение ювенильного ревматоидного артрита» (Москва, ЦОЛИУВ, 1984), «Діагностика и лечение ювенильного ревматоидного артрита» (Київ, 1987), «Неотложная медицинская помощь» (Київ, 1995), «Діагностика і лікування бронхіальної астми у дітей» (Київ, 2006), довідник з алергології (розділ 8.1. «Протоколи діагностики і лікування алергологічних хвороб у дітей», Київ, 2009), «Основи вакцинопрофілактики та її особливості у дітей з алергічними захворюваннями» (Київ, 2010), «Рідкісний діагноз у практиці педіатра і дитячого алерголога» (Київ, 2012), «Функціональні методи дослідження органів дихання у дітей. Пневмо-

тахометрія» (Київ, 2015), «Хронічний риніт у дітей: діагностика, принципи лікування та профілактика» (Київ, 2016). О.М. Охотнікова зробила значний внесок у написання і редагування монографії «Алергічний риніт у дітей» (Київ, 2016), а також розділу «Алергічні захворювання у дітей» у Національному підручнику «Педіатрія» (Київ, 2013). На даний час завершується робота над створенням підручника з дитячої алергології та монографії із сучасних основ дитячої ревматології.

За ініціативи професора О.М. Охотнікової та під її керівництвом з 2008 р. щорічно проводяться Всеукраїнські науково-практичні конференції, із 2016 р. з міжнародною участю за темою «Актуальні питання діагностики і лікування алергічних хвороб та аутоімунних станів у дітей». Вони призначені для лікарів різних спеціальностей та проводяться з метою популяризації сучасних знань з даної патології, а також для створення сприятливих умов розвитку і реалізації творчих здібностей молодих лікарів.

За ініціативи професора О.М. Охотнікової з 2017 р. відновлено наукову роботу кафедри в напрямку аутоімунної патології у дітей.

100 років тому, при закладенні фундаменту сучасної НМАПО імені П.Л. Шупика, у її Статуті було визначено мету створюваного закладу: «Клинический Институт Киевского Союза врачей является учебно-научным учреждением, цель которого — специализация врачей

Співробітники сучасної кафедри педіатрії №1: завідувач кафедри - професор О. М. Охотнікова, стоять зліва направо: доценти - Тетяна Миколаївна Ткачова, Наталя Юріївна Яковлева, Олена Вікторівна Шарікадзе, Олена Вікторівна Поночевна, Ксенія Володимирівна Мелліна, Олена Іванівна Усова

в области практической и теоретической медицины, прохождение общего медицинского стажа молодыми врачами, периодическая организация повторительных курсов для пополнения и освежения знаний врачей и, наконец, научная работа врачей в избранных ими областях» (Центральный державний архів вищих органів влади та управління України. Фонд 166, оп. N2, спр. N421, С.48-55, 1921–1922). Коллектив кафедры педиатрії №1 усі ці роки послідовно і якісно втілює в життя поставлені завдання.

Науково-практичні інтереси кафедри за період її існування були різноманітними і стосувалися усіх актуальних проблем педиатрії, які диктувало життя країни та рівень розвитку суспільства:

- раціональне годування дітей;
- питання інфекційної патології у дітей різного віку;
- особливості діагностики та лікування туберкульозу у дітей;
- особливості діагностики та лікування пневмонії у дітей;
- роль змін гематопаренхіматозного бар'єру в патогенезі токсикозу у дітей грудного віку;
- патологія печінки і жовчовивідних шляхів новонароджених;
- гемолітична хвороба новонароджених;
- питання клініки, діагностики і лікування дифузних захворювань сполучної тканини у дітей;
- клініко-інструментальні та лабораторно-діагностичні особливості хвороб жовчовивідних шляхів у дітей старшого віку;
- клініко-патогенетичні та епідеміологічні особливості дермо-респіраторного синдрому у дітей України;
- лікувальне годування дітей різного віку з алергічною патологією;
- питання безпечної імунопрофілактики дитячих інфекцій у дітей з різними хронічними хворобами органів дихання, сечовивідної системи, ревматичними захворюваннями;
- епідеміологія, клініка, діагностика та лікування бронхіальної астми у дітей;
- розробка медикаментозних і немедикаментозних засобів і методів попередження розвитку бронхіальної астми у дітей груп ризику;
- розробка та впровадження сучасних методів діагностики та лікування бронхіальної астми у дітей згідно з міжнародним Консенсом;

- атопічний дерматит і можливості його ведення;
- алергічний риніт у дітей;
- особливості вакцинації дітей з алергічною патологією;
- сучасна антибактеріальна терапія захворювань органів дихання у дітей;
- вплив факторів ризику на формування і перебіг алергічних захворювань у дітей.

Сьогодні колектив кафедри складається з 10 співробітників, з них 8 викладачів, серед яких 2 доктори медичних наук (1 професор), 6 кандидатів медичних наук (всі мають звання доцента), 1 старшого лаборанта і 1 лаборанта.

Впродовж останніх 30 років основним напрямком наукової роботи кафедри є дитяча алергологія. Результати проведених на кафедрі багаторічних досліджень дозволили впровадити нові методи діагностики та лікування алергічних захворювань у дітей у практичну охорону здоров'я України, розробити та затвердити Протоколи лікування алергічних захворювань у дітей. Починаючи з 1997 р., постійним науковим напрямком кафедри педиатрії №1 є «Формування і подальша еволюція алергічного «маршу» у дітей перших 6 років життя та можливості її попередження».

Співробітниками кафедри педиатрії №1 створені, а зараз ґрунтовно перероблені та постійно оновлюються, комп'ютерні тестові програми для спеціалізації та атестації лікарів зі спеціальностей «Педиатрія» та «Дитяча алергологія».

Кафедра педиатрії №1 є опорною з навчально-методичної роботи за фахом «Дитяча алергологія». З 1994 р. з метою надання спеціалізованої допомоги дитячому населенню України постійно проводяться цикли з дитячої алергології.

Кафедра педиатрії №1 – єдиний викладацький колектив, який проводить первинну спеціалізацію всіх дитячих алергологів України, їх передатестаційну підготовку та тематичне удосконалення. За ці роки підготовлено понад 300 дитячих алергологів. Проводиться також підготовка з дитячої алергології і «дорослих» алергологів.

Комплектування та тематична спрямованість навчальних циклів, що проводяться на кафедрі педиатрії №1, враховують потреби практичної охорони здоров'я дітей в Україні. Так, починаючи з 1991 р., на кафедрі, окрім традиційних циклів з педиатрії, вперше в Україні був проведений цикл тематичного удоскона-

лення з дитячої алергології та імунології, а потім — дитячої пульмонології (сьогодні — це суміжний з кафедрою торакальної хірургії і пульмонології цикл спеціалізації з дитячої пульмонології). Згідно з наказом МОЗ України систематично проводяться цикли інтернатури з педіатрії, а з 1997 р. кафедра педіатрії №1 є однією з баз для підготовки з педіатрії лікарів-інтернів циклів «Загальна практика — сімейна медицина».

Останніми роками розроблено і впроваджено в навчальний процес цикли тематичного удосконалення «Питання алергології в педіатрії» (очно-заочний з елементами дистанційного навчання), «Методика підготовки педіатра в інтернатурі» (для керівників інтернів на базах стажування), «Питання алергології в підготовці дитячого лікаря» (для викладачів закладів вищої медичної/фармацевтичної освіти (ВМ/Ф/НЗ) IV рівня акредитації та закладів післядипломної освіти).

Сучасним орієнтиром у плануванні роботи кафедри є виконання критеріїв моніторингу системи управління якістю діяльності за стандартами ISO 9001:2015 та моделями ділової досконалості EFQM.

Програми, навчальні плани та комп'ютерні тестові питання до програм для передатестаційних циклів і циклів спеціалізації та стажування з педіатрії та дитячої алергології систематично ґрунтовно переробляються та оновлюються. Розподіл навчальних годин на всіх циклах акцентується на відпрацюванні практичних питань діагностики та лікування дитячих захворювань. Так, на передатестаційних циклах до 90–95% навчальних годин виділено для практичних і семінарських занять і лише 5–10% — на лекційний матеріал.

За останні 5 років на кафедрі було проведено: 30 передатестаційних циклів з педіатрії, дитячої алергології; 7 циклів спеціалізації з дитячої алергології; 12 циклів стажування з педіатрії; понад 15 циклів тематичного удосконалення, у тому числі 2 цикли для викладачів медичних вузів; 10 циклів інтернатури з педіатрії. Спостерігається тенденція до збільшення кількості слухачів, що навчаються на госпрозрахункових засадах за власний кошт (у середньому до 50–60 слухачів та 30–40 лікарів-інтернів щорічно), що свідчить про актуальність та потребу лікарів у постійному післядипломному навчанні.

Загалом за останні 10 років за бюджетом на кафедрі підготовлено понад 2500 лікарів.

Впродовж останніх майже 90 років постійною і головною клінічною базою кафедри залишається НДСЛ «ОХМАТДИТ». Завдяки потужному лікувально-діагностичному потенціалу кафедра має змогу проводити лікувальну та навчальну роботу на сучасному рівні.

З ім'ям багатьох співробітників кафедри (професорів Є.Л. Скловського, О.З. Лазарева, Д.Л. Сігалова, М.В. Бондар, О.Л. Ласиці та ін.) значною мірою пов'язані популярність і повага до НДСЛ «ОХМАТДИТ» — найстаршого дитячого медичного закладу України, якому 1 лютого 2014 року виповнилося 120 років із дня заснування.

У НДСЛ «ОХМАТДИТ» базовими для кафедри є чотири відділення соматичного профілю — інфекційно-боксоване відділення для дітей молодшого віку, педіатричне відділення, інфекційно-боксоване діагностичне та ендокринологічне відділення, де викладачі кафедри щоденно тісно і плідно співпрацюють з лікарями.

Кафедра є постійною школою підготовки кадрів для базової лікарні з числа клінічних ординаторів та лікарів-інтернів, а також постійно здійснює підвищення кваліфікації лікарів-педіатрів на передатестаційних циклах, циклах тематичного удосконалення і спеціалізації. Зокрема, оскільки кафедра є опорною в Україні зі спеціалізації та підвищення кваліфікації за фахом «Дитяча алергологія», усі педіатри базових відділень пройшли спеціалізацію з дитячої алергології. Переважна більшість педіатрів лікарні є вихованцями кафедри. Щорічно на кафедрі навчається 10–12 клінічних ординаторів з України та 2–3 іноземні клінічні ординатори, а також 3–4 аспіранти очної форми навчання.

Співробітники кафедри є кураторами та активними учасниками лікувального процесу в базовій лікарні, організовуючи поряд з цим і постійне підвищення кваліфікації співробітників лікарні. Впродовж багатьох років співробітники кафедри пліч-о-пліч із працівниками базової клініки безвідмовно і невпинно проводять лікувальну роботу, надаючи консультативну і лікувальну допомогу не лише у базових, але й в інших відділеннях лікарні і поліклініці НДСЛ «ОХМАТДИТ». Завідувач кафедри щотижнево проводить консультативний прийом як педіатр і дитячий алерголог у Республіканській консультативно-діагностичній поліклініці НДСЛ «ОХМАТДИТ».

Викладачі кафедри систематично проводять експертну оцінку ведення історій хвороби

стаціонарних пацієнтів, рецензують історії хвороби померлих дітей, беруть участь у засіданнях лікувально-контрольних комісій. Сумісно з керівництвом лікарні організують і проводять консилиуми, клінічні і патолого-анатомічні конференції, де обов'язково виступають в якості доповідачів. Завідувач і провідні доценти кафедри проводять щоденні вранішні виробничі наради, де здійснюється розбір складних у діагностичному плані та важких за станом хворих і заслуховується коротка стисла інформація щодо сучасної діагностики та лікування конкретного випадку рідкісної хвороби. Викладачі кафедри щоденно визначають стратегію і тактику менеджменту хворого, у т.ч. у період відпустки, безперервно надаючи лікувально-консультативну допомогу.

Кафедра бере активну участь в інформаційній політиці базових відділень стосовно нових теоретичних знань і практичних навичок, а також сприяє формуванню потоків хворих для лікарні.

Колектив кафедри спільно з лікарями базових відділень впроваджує у практику новітні методи діагностики і терапії, а також допомагає у створенні локальних логістичних етапів надання медичної допомоги дітям із захворюваннями відповідно до профілю базових відділень.

Завідувачі базових відділень як досвідчені клініцисти періодично працюють викладачами кафедри з погодинною оплатою.

Спільно з лікарями базових відділень проводиться наукова робота за напрямком загальної педіатрії, дитячої алергології і пульмонології, що знайшло своє відображення у сумісних публікаціях (переважно статтях), навчальних посібниках і доповідях на організованих сумісно з лікарнею щорічних науково-практичних конференціях, що вже стали традиційними і користуються попитом серед практичних лікарів України.

Така тісна і плідна співпраця зробила колективи обох медичних закладів єдиним дружнім колективом, де панує довіра, взаєморозуміння,

людяність, взаємна повага одне до одного, де цінується рівень професійних знань, клінічне мислення, широта світогляду.

Останніми роками співробітники кафедри розпочали роботу і на додаткових клінічних базах: в ДУ «Інститут педіатрії, акушерства та гінекології НАМН України», у Київській обласній дитячій лікарні №1 (м. Боярка), у поліклінічних відділеннях дитячих територіальних медичних об'єднань (ДТМО) Шевченківського та Солом'янського районів м. Києва. Така потреба виникла у зв'язку з розширенням науково-практичних інтересів кафедри, зі збільшенням кількості лікарів-інтернів педіатричного профілю, які навчаються на кафедрі, з метою забезпечення більш широких можливостей викладання слухачам різноманітних питань педіатрії, у тому числі й амбулаторно-поліклінічної допомоги дітям. І на цих клінічних базах співробітники кафедри також проводять плідну лікувально-консультативну та педагогічну роботу, допомагаючи й ефективно співпрацюючи із закладами практичної охорони здоров'я дітей.

За останні 10 років робота на кафедрі зазнала суттєвих перетворень, що відображає стрімкий розвиток медичної науки, входження вітчизняної педіатрії у світовий медичний та освітнянський простір. Це зумовило потребу у широкому застосуванні іноземних мов, якими оволодівають викладачі та учні кафедри. Усе більше використовуються можливості комп'ютерної техніки, забезпечення якою постійно здійснюється в Академії. У роботі кафедри і лікувальних закладів України ширше застосовуються методи дистанційного навчання, телемови, телеконсультації.

Співробітники кафедри із покоління в покоління з великою шаную та вдячністю продовжують традиції науково-педагогічного і лікувального закладу академічного рівня, які були закладені ще 100 років тому, цінують мудрість, професійну майстерність вчителів, зберігаючи про них світлу та добру пам'ять.